

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VIII. Poßitne contingere divinus raptus sine abstractione ab internis
sensibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Positne contingere divinus raptus sine abstractione ab internis sensibus.

Expressus tradit hoc ipsum supra laudatus Richard. à S. Victore cap. 4. de inseparab. amor. his verbis: *Neque etiam necesse est, ut in his excessibus, quibus humani spiritus latet, sensibus divino munere elevantur, extra se esse diuimus, cum Paulus in suo raptu, an in corpore, an extra corpus fuerit se dicat propterea ignorare. Ubi ergo sunt inquiritur eo quod interior est sibi, profundum est cor homini, & inscrutabilis; homo enim ita sacrum est sibi, quod solus suipius noscat quod interior, non ergo educuntur, sed inducuntur spiritus in illo interiori conacuto, quod quae & illuc clavis seorsum sensum ostendit securius, secretiusque castissimo amplexu convenienter cum dilecto, & ibi melius secum sunt, & cum sic ibi sunt simili, iuvos se habent. Passimque apud Patres sit mentio de hac ecstasi, qua sensibus externis contopitis, anima ad superna elevatur.*

Abstractio secunda: Hac abstractio à sensibus, quae in raptu contingere solet, quasi connaturaliter consequitur ad mentis elevationem, sive vehementer actuationem circa divina, quia quamvis à divina inspiratione raptus divinus provehat, supposita vero hac vehementer intellectus actuatione, alienatio à sensibus necessariò consequitur, imò in raptibus, qui contingunt ex vi naturalis contemplationis, euanisi sunt per solam speculacionem sine ullo affectu, ut superioris probavimus multorum Philosophorum exemplo. Hac conclusio confirmatur à D. Thoma 2. 2. qu. 175. art. 2. Ubi hanc vim ecstasim faciendi, hoc est à sensibus alienationem, clarè attribuit vehementia affectus: & in solutione ad 2. docet vehementiam affectu cauare ecstasim sive raptum, quaenam cauatur excellum cognoscitive virtutis, quo mens ad intelligibilia vehementer raptus alienata à sensibus. Ubi etiam hoc annotavit Cajetan, cuius ea est præcipua ratio, quia cum virtus anima sit finita, absorpta vehementer in superioribus, si que internis actionibus, non potest simul ad exteriores derivari.

Duplex à S. Thom. 2. 2. q. 173. art. 3, aliquando solet esse omnimoda & totalis, ita ut eo tempore sensus sic sine ligati & absorpsi, ut nulla ratione sua objecta percipere possint; aliquando vero hæc abstractio est imperfecta, ita ut licet sensus non omnino sopaniatur, vix sensibilia percipere possint, qui sunt nimis debilitati in propriis operationibus.

Hac autem abstractio à sensibilibus duplci ex causa naturali, ut egregie docuit idem D. Thomas ibidem cod. art. provenire potest, vel à causa naturali ordinata, scilicet somno, & sic multi Prophetæ in somnis tranquilla mente, & sine exterritorum sensuum strepitu ad divinas visiones percipiendas elevabantur; vel à causa animali, ex nimia felicitate attentione ad imaginabilia, aut incomprehensibilitate, ex qua quidem cauari solet ista à sensibus alienatio; ex vehementer enim actuatione potenter superioris inferiorum actus, vel debilitantur, vel omnino à suis operationibus impediuntur.

*Dificultas præcipua est de sensu imaginativo, an inquam divinus raptus fieri aliquid inconveniens, sine eo, quod intellectus utatur imaginatio, sive quod aliis verbis dici solet, convertatur adphantasmata. Quia in re non minima difficultas in eo consistit, quia anima nostra corpori conjuncta necessariò debet phantasmis speculari. Ita tradit Aristot. lib. 2. de anima cap. 7, quia est naturalis dependentia inter intellectum corpori coniunctum, & phantasmum, quod experientia ipsa comprobatur. Nam phantasia lesta, aut somno, aliore impedimento ligata, intellectus non potest suis actionibus recte, ac ritè fungi, quare naturaliter fieri non potest, ut intellectus intelligatur, nisi per conversionem adphantasmata, imò neque supernaturaliter id contingere solet, etiam in raptu ad visionem intellectualem; ac propter eam D. Thomas prima parte quæst. 94. art. 2, etiam docuit, quod primus homo in statu innocentie cum naturale intelligibili modum habuit, quæ ita esse statui hujus vita annexam, & concurram docuit 2. 2. quæst. 174. art. 2. ad 4. ut etiam in visionibus intellectualibus, & supernaturalibus, quæ ex divina illustratione Prophetis contingere solet, inventur, fundaturque solet in illo D. Dionysii axiome cap. 1. de cœlesti Hierarchia afferente, *Impossibile est lucere nobis divinum radium, nisi variante facrorum velarium circumvolatum.* Et probatur ratione: quia licet gratia elevert naturam ad operationes supernaturales, tamen secundum legem ordinariam servat modum operandi contentaneum naturæ quod fieri potest, & ita non elevat intellectum ad operationem supernaturalem; nisi movendo etiamphantasmum ut species subminister, prius potest.*

Assertio prima: Nulla est implicatio elevati hominis mentem in raptu, ita ut DEUM contempletur sine ullius sensus, etiam interni, cooperatione. Hæc sententia communis est inter Theologos, etiamque tener Abulensis quæst. 402. in Genes. quæ ratione consummari potest; quia hanc plane, certissimas cooperationis phantasias, dum intellectus abso- noster operatur, non est adeo essentialis, ut in- trinseca, ut repugnet eam divina virtute impediri, & confortari intellectum hominis ad operationem fine hac dependens; maximè cum operatione phantasias sit realiter distincta ab operatione intellectus, neque per se est causa illius, sed ad summum solet esse occasio, vel excitatio quadam ex parte objecti, & non raro est veluti effectus intellectus: nam postquam intellectus est jam informatus specie abstracta à phantasmibus, & illa utitur, secum rapit actuationem ad cooperandum, neque aliis modis dependentie inventur inter has potentias; sed potius sympathia quam naturæ harum potentiarum, quam DEUS facile potest impetrare.

Assertio secunda: Quamvis si secundum communi- lites ordinem naturæ loquamur, intellectus xxiij. nostre sine phantasie, seu imaginationis cooperatione intelligere non valeat propter dependen- tiam, quam intellectus pro hoc statu habet ob- imaginatione, tamen si termo sit de nonnullis pa- zimis animabus, quæ aliquando divina digna-

ritamen & DEO optimo maximo ad supernaturalem & plane Angelicam contemplationem rapiuntur, tunc non est dubium eas ita à sensibus abstrahit, ut omnes corporearum similiudinum imagines, umbrasque transcendent, ac proinde sine ultra phantasmatum adumbratione, vel faltem imperceptibili, patet, & nōdē divina intueantur. Pro hac sententia validissima sunt Patrum testimonia. In primis D. August. lib. 12. super Genesim ad litteram, eam exp̄t̄e teneat; nam cū in eo libro tria visionē genera distinguitur, nempe corporalem, spiritualem, & intellectualem, per comparationem ad tres celos; ita ut visionē corporali primum cœlum respondeat: spiritualem, quam ipse imaginariam vocat, secundum cœlum: intellectualem tertium cœlum. Intendit igitur A. Augustinus in toto illo lib. oportissimum ostendere, raptum illum D. dictio 6.

Pauli ad tertium usque cœlum, intelligi debere usque ad visionem intellectualem.

Deinde multis in locis probat, hæc tria visionē genera distingui penes hoc, quod r̄s̄to spiritualem (ut nunc visionem corporalem p̄metitam, de qua non est difficultas) veratur circa corporales imagines, sive similitudines: intellectuālē vero r̄s̄to circa intelligibilia obiecta omnino ab imaginatione abstracta; qua ut clarissima patefiant, nonnulla ejusdem SS. Patris proferemus loca.

Quærit igitur cap. 3. illius libri de Raptu D. PAULI, his verbis: Adhuc queri potest, utrum imaginē corporis fuerint (nempe ea, que in raptu vidit PAVELVS Jan ea subflant, quia nullam corporis similitudinem gerit, sicut DEVS, sicut ipsa mens hominis, vel intelligentia, vel ratio, sicut virtutes Prudentia, Iustitia, charitas, &c. quas intelligendo, atque cogitando enumeramus, discernimus, definimus, non utique lineamenta carum, vel colores, aut quomodo sonent, aut quid redolent, aut quid in ore sapient, aut quid concrectantibus, de calore, seu frigore, de lenitate, seu asperitate renuentur; sed alia quadam visione, alia luce, alia rerum evidentiā, eaque longe ceteris praestantiorē, atque certiore.

Et infra cap. 5. si autem, inquit, sp̄ritus erat, aut corporis imaginē præbuit, aut sic visum est, quemadmodum videtur sapientia sine ullis imaginib⁹ corporum.

Deinde cap. 6. enucleatus explicans tria hæc visionē genera sic discutit: Ecce in hoc uno precepto, cū legitur, Diliges proximum tuum tanquam teipsum, tria visionē genera occurruunt. Vnum per oculos, alterum per sp̄ritum hominis (id est imaginationem) quo proximus & absens cogitur: Tertium per contumum mentis, quo ipsa dicitio intellecta comprehenditur. In his tribus generibus illud primum manifestum est omnibus: in hoc enim videtur cœlum, & terram, & omnia que in eis conspicuntur oculi nostri. Nec illud alterum quo absenta corporalia cogitantur, insinuare difficile est; ipsum quippe cœlum, & terram, & ea, que in eis videre possumus, etiam in tenebris confundit: cogitamus: ubi nihil videntes oculi corporis animo ramen corporales imagines intuenuerit: Tertium vero illud, quo dicitio intellecta comprehenditur, eas res comprehendit, que non habent imagines suis similares, que non sunt quod ipsa.

Et infra cap. 12. Quando autem penitus avertitur, atque abripitur animi intentio à sensibus corporis, tunc magna est tanta dicitur. Tunc omnino quecumque sunt praesentia corpora, etiam patentibus oculis non videntur, nec ille voces prorsus audiuntur: totus animi contutus, aut in corporum imaginibus est per sp̄ritualem, aut in rebus incorporeis nulla corporis imagine figurata per intellectualem visionem.

Priore cap. 24. Hec igitur, inquit, natura sp̄irituali in qua non corpora, sed corporum similitudines exprimuntur, inferioris generis visiones habet, quam illud mentis, atque intelligentie lumen, quo & ista inferioris dijudicantur, & ea cernuntur, que neque corpora sunt, neque illas gerunt formas similes corporum, veluti ipsa mens, & omnis anima affectio bona. Quo cum alio modo ipse intellectus, nisi intelligendo conficitur? Ita & charitas, gaudium, pax, longanimitas, & cetera hujusmodi, & ipse DEVS, ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia.

Et infra eod. cap. constituit discriben inter istas tres visiones, in eo quod corporalis visio, non potest esse sine spirituali; spiritualis potest esse sine corporali, indiget tamen intellectuali, ut dijudicetur. Intellectus autem potest esse sine spirituali, & imaginativa.

Deinde cap. 26. Porro autem, si quemadmodum raptus est à sensibus corporis (Et loquitur de visione B. Joannis q. am in Apocalypsi descripsi) ut esset in istis similitudinibus corporum, qua sp̄irituvidetur & ab ipsis rapiatur, ut in illam quasi regionem intellectualium vel intelligibilium subveniatur. Ibi sine ulla corporis similitudine perspicua a veritas cernitur, nulla opinio, nullus falsus nebulis offuscatur. Hactenus A. Augustinus. Ex quibus factis perspicuus conflat visionem intellectualem ex mente A. Augustini propriæ, & verè in eo considerere, ut pura, & nuda veritas sine ullaphantasmatum velamine intelligatur.

Divus Thomas in Epist. Pauli 2. Corintb. 12. i. exp̄s̄e tradit confusa prorsus D. Augustino: constituit etiam triplex visionum genus per comparationem ad tres celos. Est autem, inquit, triplex visio, scilicet corporalis, per quam videmus, & cognoscimus corpora, sive imaginaria, qua videmus similitudines corporum; & intellectualem, qua cognoscimus naturas rerum in seipsis; nam proprie objectum intellectus est, quod quid est. Et inf. a. Sed si aliquis videtur ipsa intelligibilia, & naturas ipsorum, non per sensibilitatem, nec perphantasmata, sic est raptus usque ad tertium cœlum. Hæc ille: ex quibus liquido colligitur ex mente D. Thom. visionis intellectuialis proprium esse intueri naturas rerum nudas, ac in seipsis.

Quod autem ad visionem intellectualem spectat, veritas sine ullis velaminibus, purè contemplati, communis etiam est Patrum sententia. D. Bonaventura 5. Itinere aeternitatis distinctione 4. sic habet: Secundo modo sit hac revelatio aeternorum, sive visio intellectuialis, ut dicit Richard. quando sp̄iritus humanus per internam inspirationem suavit erat, nullis medianibus rebus visibilibus, ad coelestium cogitationem erigitur, sicut videt Prophet. a David, qui vidit in sp̄iritu. Et Haymo super Apocalypsim concordat, ubi dicit: Intellectualis visio, h̄i revelatio sit quandoque nos per corporales res, nec per similes, sed ipsa veritas in immediate manifestatur videntibus, quod proprium Electorum est. Vnde Salvator Petro dixit: Caro & sanguis non revelavit nobis, sed Pater noster, qui in cœlo est, per interiorē inspirationem, ait Psalmista: audiam quid loquatur in me Dominus DEVS. Hæc occulta revelatio aeternorum, videtur innuit per hoc quod dicitur est Moysi, quando in interioribus debet dictum est: Dives filii Israel: Quis est, misericordia eius. His apparet, quod hec revelatio sit intellectualis eternorum, non sit nisi intelligentiæ, & interiora ingredientibus, ubi omne velum removetur, quia interiora de exteri ingredientibus.

Et infra: Sed sciendum est, quod ista revelatio intellectualis aeternorum, non sit nisi intelligentiæ, & interiora ingredientibus, ubi omne velum removetur.

ab eis. Nam revelatio dicitur, quasi veli remoto ab oculis intellectualibus, quam remotionem petivit David dicens: Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. De hoc velamine dicit Apostolus: Vnde que in hodiernum diem velamen in ledione veteris testamenti manet non revelatum, quod in Christo evanescatur. Nos autem revelata facie gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformamur in claritatem, tamquam a Domini Spiritu. Hec ille.

Nec solummodo in visione intellectuali animam sinephantasmatum, ac similitudinum corporearum involuerit, sed etiam in altissima contemplatione hoc ipsum contingere patet, pluriusque gravissimum virorum communis consensio est. S. Bernardus serm. 52. in Cantica animam ad divinam contemplationem non tam per similitudinem a cibis sensibiliis mendicatas, quam a DEO ipso immislat, seu infusa ad modum Angelicæ conditioni, sublevat sequentibus docet verbi: Sed moriat, inquit, anima mea morte etiam si dici potest, Angelorum, ut presentium memoria excedens rerum se inferiorum, corporearumque non modo cupiditatibus, sed & similitudinibus exuat, sitque per cum eu conversatio, cum quibus est puritas similitudo. Talius, ut optimus excessus, aut tantum, aut maxime contemplatio dicitur. Rerum enim cupiditatibus vivendo non teneri, humana virtutis est - corporum vero similitudinibus speculando non involvi Angelicæ puritatis est: utrumque tamen divini numeri est, utrumque excedere, acrumne ipsum transcedere est; sed longe unum, alterum non longe. Beatus qui dicere potest: Ecce elongavi fugiens, & mani in solitudine. Atque iterum idem bellissimus Doctor tertius, in Cantico. Translucti carnus oblique tamenta, ut minime jam obedias concupiscentia eius. Persecisti & superasti, sed nondum elongasti, nisi & irruenter undiquephantasmata corporearum similitudinum transvolare mentu puritate prevalens. Haec tenus Bernardus.

Cui accedit Richardus V. Etiorum lib. 3. contemplat. cap. 1. q. a luculenter nostram lenem etiam studi ac confimat, dicen: Propitiatorum jubetur fieri de auro puro, & mundo, tu doceri ex eo in hac consideratione uti debere intellectu subtili, & paro. Quid hic facitphantasmatum corporalium creatrix, moderatrix, & reparatrix imaginatio? recedat procul ab hoc negotio totphantasmatum formatrix imaginatio, que tot corporalium formas quotidie novas creant, antiquas reparant, & per tam multisplices variosque modos pro arbitrio disponit, & ordinat. Nihil sic profundit, immo obstant multum suorum simulachrorum tam copiosa multitudo. Quid te improbum hic operi ingenu? quid te in hujus contemplationis officiam cum tantam importunitate intridus? Quid tu in hac officia, quid tibi cum pura intelligentia nefis operari in auro, nihil tibi in talis artificio. Ne scilicet purgare aurum, qui semper turbas in intellectum purum. Aurum tuum mixtum est scoria, immo auri tibi nullum omnino est copia. Faciendum est propitiatorum nostrum de auro mundissimo, non est tibi quod offeras, non est omnino quod agas ad tale, & in talis negotio. Haec tenus Richardus.

Legend. Com- mentar. nost. Bal- zhas à S. Vi- Cathe- harina in ca- stello

Hoc etiam sententia adharet Hugo de S. Vicente lib. 2. de anima cap. 20. tenentque hanc sententiam omnes fei mystici Doctores. D. Bonaventura 3. Itinere aeternitatis distinct. 4. art. 2. & 4. anima S. Dionysius. Car. huius in opusculo de vita inclu- strum capite ultimo, & in primo sentenciarum distinc- tione 2. & in Commentariu mystica Theologie art. 2.

Ubi etiam ex mente D. Thomi, contendit proba- re, in hac vita dari quoque intellectuone sine phan- tamphantasmatum cooperacione, quo um. Aucto. dicit. ium verba lib. 5. de divina contemplatione cap. 1. reflex. 4. acutimus. Hic autem pro majori hojus veritatis quip- confirmatione solum adducemus ejusdem Dic. de op- nyssii Catholici praelarum testimonium, qui nunc ex divino Dionysio, ubi supra probat aperte in his praecipa- rapibus animam sine illa adphantasmata acutam. ve sione operat. D. Dionysius primo mystic. Theolog. logie cap. 1. nro: Tu enim a mysticis visiones fortis art. adduc- tentione, & sensus derelinque, & intellectuales ope- B. P. lat. rationes, & omnium sensitivitatis, & intelligibilitatis, & omni- a Cruci ma existentia: eo enim tuipsum, & omnium mentis & Nobilitatis, & absolufo excessu ad supersubstantialia calig. Lumen radium cuncta auferens, & ab omnibus absolutu lumen mundi & pure sursum ageru. Quid fortius quid sene- tentiosus dicer potest sanctus ille & certe qui phantasmata possunt, non desirat nec transcedit pare, ac de- penitus omnem sensum, & sensitibilitatis universa, nec ta- theol. men in ista mystica contemplatione sufficit istarum cap. 3. quae clara creatura operationesque propria, & ipse qui contemplatur, nec seipsum intueatur. Quidam ista con- mua contemplatione convergent, quando jam apex mentis soli cum increas tunc intentus est, & unitus per theoriam a la- res, mina, per sapientiam radium, per impressiones descas. Patrum Ruris eodem dixit capite: Omnimus causa soli incircumvelat, & verò appetit transcendentes. id domi- minia immunda, & materialia, & omnes animos suos, carnem per celestes. Audi quod ait, incircumvelat, id est sine my- sensibus: um formarum velamine? & si oportet in hac no[n] at- tentione, & Angelicas purissimas mentes transire, rati- dere, quoniam non magis vita, & materia gloria spiritali phantasmata art. Adhuc autem si sinephantasmate res tract. quoniam mens humana quidquam cognoscere, quoniam disp. 3. vera sunt que de analogia, ac pare mentali contem- platione, & superna illustratione Sanctorum locutum sunt, & phan- tam scripturamque beatissimus David extempfera, skmu- tur prophetus, qui imaginariae visiones fortis sunt. Theolog. cum ipse analogice, & pure immaterialiter sine phan- tamphantasmatum velamento divina praevidit mysteria, & fa. 2. part. et cognovit ab condicione: incertus, inquietus, & cul- ta sapientia tua manifestasti mihi. Adverte, & pergi. illa. 2. ce, quod 2. Regum libro loquuntur de seipso. Spirita Domini lux tua est per me, & sermo eius per linguam meam, sicut lux auro oriente sole mane absque nubibus rutilat, & sicut pluvia germinat herba terra. A vero dicunt illi: quid mens humana non illuminatur immedio a mente Angelicæ luce immateriali, sed lux illa auctorphantasmata, & prout reluit in illo, a mente humana conficitur. & non mens humana simplex immaterialis, Deiformis capitulo est, directe & immediate illuminationis, ac luce Angelicæ quam materialephantasma. Haec Dionysius. Nec dissident ab hac doctrina Philosophi quos la- davimus cap. 1. lib. 5. de divina contempla-

ta in oppositum adducta.